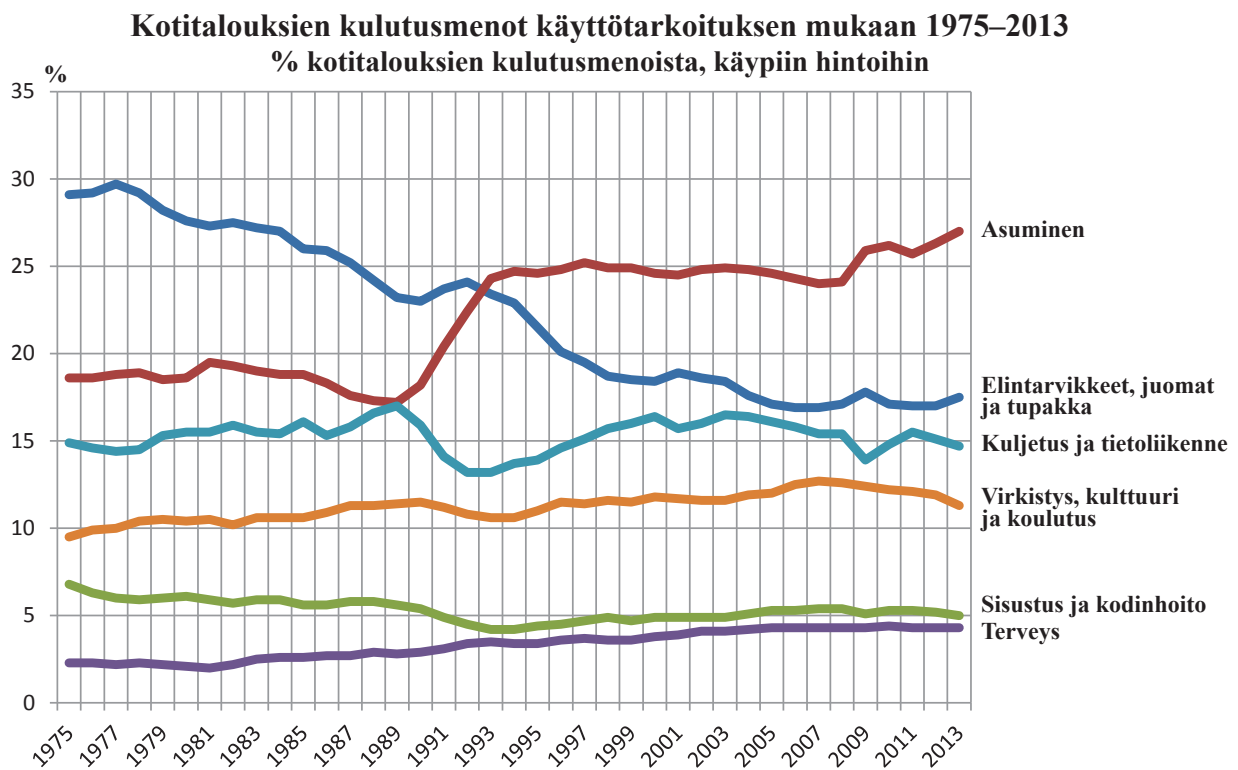

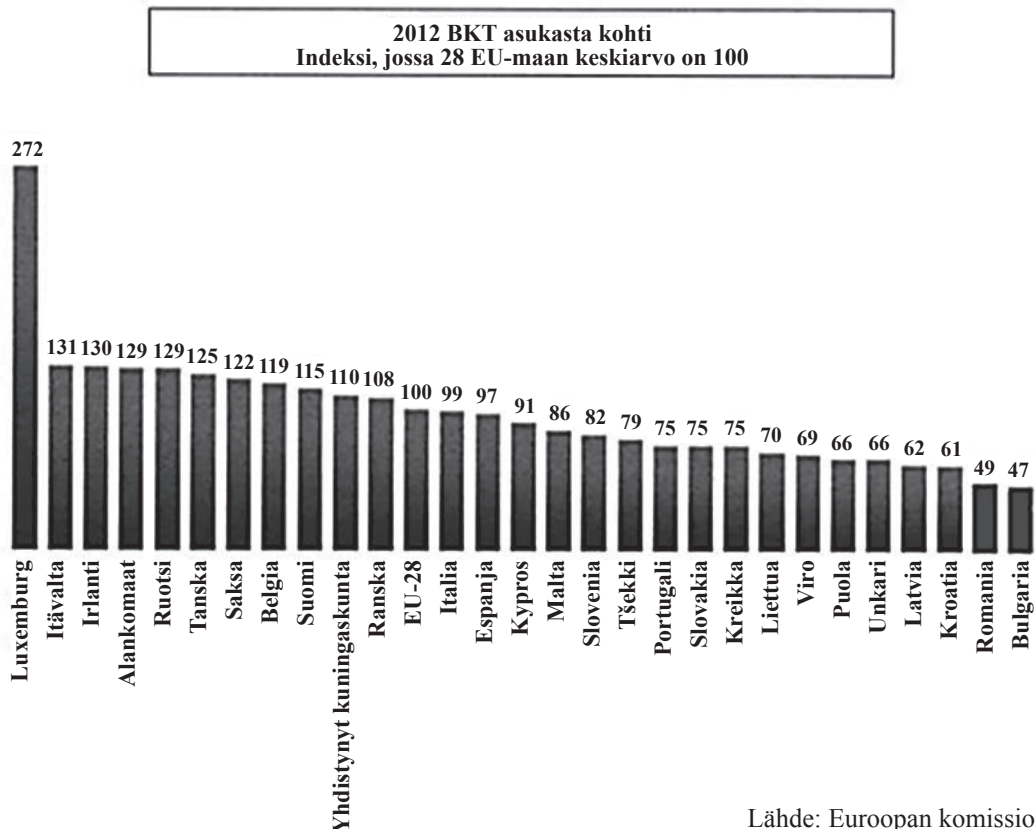

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativammat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Miten hallitus (valtioneuvosto) muodostetaan Suomessa, ja minkälaisia hallitustyypppejä Suomessa on?
2. Suomessa on ehdotettu, että nuorille työntekijöille tulisi voida maksaa myös työehtosopimusten mukaisen vähimmäistason alittavaa palkkaa. Toisaalta ajatusta on myös moitittu. Pohdi näkökohtia ehdotuksen tueksi ja sitä vastaan.
3. Oheinen kuvio esittää suomalaisten kotitalouksien kulutusmenojen kehityksen vuosina 1975–2013. Käyrät osoittavat, kuinka monta prosenttia kotitalouksien kulutusmenoista on kulutettu eri käyttötarkoituksiin (laskettuna käyville hinnoilla).
 - a) Mitä keskeisiä muutoksia kulutusmenojen rakenteessa on tapahtunut vuosina 1975–2013? (2 p.)
 - b) Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet käyrien osoittamaan kehitykseen? (4 p.)

4. Sosiologian professori Juho Saaren mukaan noin 800 000 henkilöä kärsii Suomessa väliaikaisesta köyhyydestä. Pitkään jatkuvasta köyhyydestä kärsii noin 100 000 henkilöä. Professori Saaren mukaan Suomi on taloudellis-yhteiskunnallisessa mielessä luokkayhteiskunta, jossa erot rikkaiden ja köyhien välillä ovat kasvaneet entisestään (YLE-uutiset 28.8.2014).
- Mitkä tekijät aiheuttavat köyhyyttä Suomessa?
 - Mitä vaikutuksia köyhyydellä on suomalaisessa yhteiskunnassa, ja miten siihen on pyritty puuttumaan?
5. Mitä keskeisiä oikeuksia perustuslaki takaa Suomen kansalaiselle?
6. Maisa Lahtinen on saanut perinnöksi rahaa. Hän aikoo käyttää sen ostaakseen kesämökkipalstan ja rakennuttaakseen sinne mökin. Mitä tekijöitä Maisan tulee ottaa huomioon kaupanteossa, ja mitä asioita tontin kauppakirjassa täytyy käydä ilmi?
7. Minkälaisia ehtoja Euroopan unionin jäseneksi liittyvän valtion tulee täyttää?
8. Alla olevassa kuviossa on tietoja asukasta kohden lasketun bruttokansantuotteen (bkt) eroista Euroopan unionin jäsenmaissa vuonna 2012. Pohdi, mitkä eri tekijät selittävät kuviossa näkyviä eroja ja mitä vaikutuksia eroilla on eurooppalaisten elämään.

- +9. Alla on neljä kannanottoa demokratian tilasta Suomessa.
- Vertaile alla olevien lainausten käsityksiä demokratiasta ja sen toteutumisen ongelmista Suomessa. (5 p.)
 - Miten Suomen kansalaisten yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia voitaisiin kehittää? Esittele perusteltu näkemyksesi asiasta. (4 p.)

Suomi sijoittuu kansainvälisissä vertailuissa poikkeuksetta maailman kärkidemokratioiden joukkoon. Suomen valttina ovat vakaa poliittinen järjestelmä sekä avoin ja korruptoitumaton hallinto. Erityisesti viime vuosikymmenten aikana poliittisen järjestelmän parlamentaarisuutta on lisätty ja kansalaisten yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia parannettu. Suomalaisen demokratian suurimpana haasteena voidaan pitää äänestysaktiivisuuden laskemista ja osallistumisen eriarvoistumista.

Avoin ja yhdenmukainen osallistuminen. Valtioneuvoston demokratiapoliittinen selonteko.
Oikeusministeriö 2014

Normaalisti hallitussa demokraattisessa valtiossa vaaleilla valitut poliitikot päättäisivät keskeisesti yhteiskunnan suunnasta ja tarvittavista muutoksista. Suomessa poliitikot eivät pysty kuuden puolueen hallituksessa ratkaisemaan, miten keskeisiä rakenneuudistuksia järjestellään, ja varsinainen työ määrätään valtiovarainministeriön virkamiesten tehtäväksi. Onko se demokratiaa, että Suomen jokaisen kansalaisen tulevaisuuteen keskeisesti vaikuttavista asioista ei keskustella ennen päätöksentekoa mitään?

Aamulehden pääkirjoitus 26.11.2013

Suomessa demokratiaongelma näyttää rajoittuvan kansalaisten osallistumattomuuteen. Valtionhallinnon taholta yritetään keksiä markkinointikonsteja kansalaisten aktivoimiseksi. Demokratia-arviointeja jo pitkään tehnyt International Idea -järjestö on lähtenyt siitä, että maan kansalaiset ovat parhaat demokratian arvioijat. Kansalaisten aseman olisi kuitenkin muututtava arvioinnin kohteen asemasta arvioitsijoiksi.

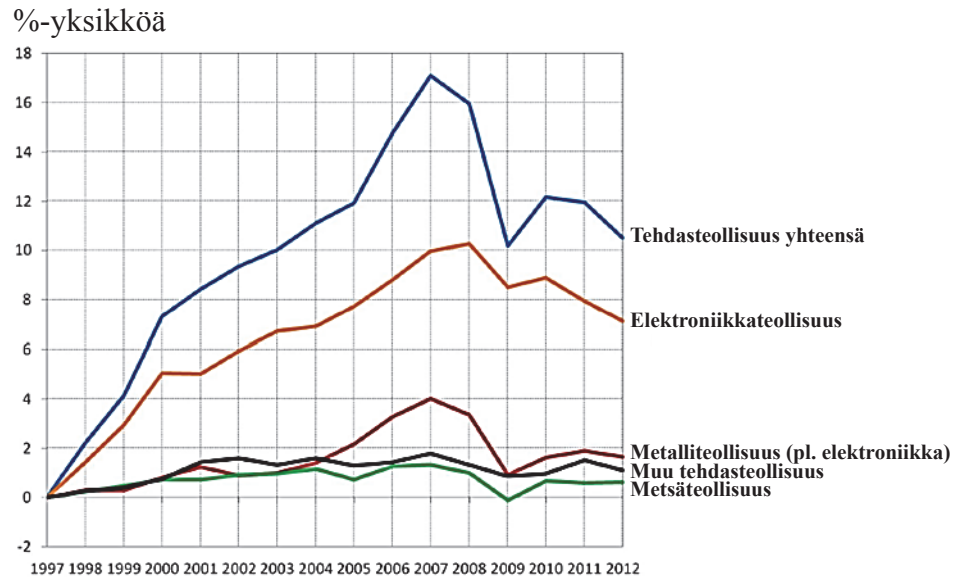
Professori Marja Keränen Politiikasta.fi-internetsivulla 7.5.2012

Jos aidon demokratian edellytetään tarkoittavan sitä, että jokainen osallistuu kaikkiin tahdonmuodostuksen prosesseihin ja päätöksiin, ei demokratia voi toteutua kuin korkeintaan kylissä tai pienissä kaupungeissa. – – Tässä katsannossa esimerkiksi Suomi on kooltaan aivan liian iso demokratiaksi.

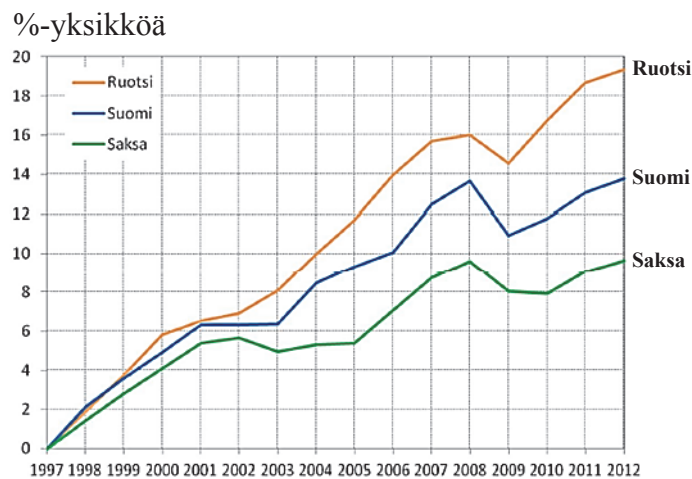
Professori Heikki Patomäki haastattelussa 29.8.2013

- +10. Alla on tietoja Suomen tuotantorakenteesta sekä vertailuja Ruotsiin ja Saksaan.
- Miten Suomen tuotantorakenne on kehittynyt kuvion 1 mukaan? (2 p.)
 - Vertaile Suomen ja Ruotsin yksityisten palvelujen kehitystä. (2 p.)
 - Minkälaisia uhkia ja mahdollisuuksia Suomen talouselämän kehitykseen liittyy tulevaisuudessa? (5 p.)

Kuvio 1. Eri teollisuudenalojen vaikutukset kansantalouden kokonaistuotannon kasvuun Suomessa

Kuvio 2. Yksityisten palvelujen vaikutus kansantalouden kokonaistuotannon kasvuun

Taulukko 1. Yksityisten palvelujen vaikutus talouskasvuun, %-yksikköä

	Suomi		Ruotsi			
	1998–2007	2008–2012	1998–2012	1998–2007	2008–2012	1998–2012
Jakelupalvelut ¹⁰	6,1	0,1	6,2	6,4	0,9	7,3
Liike-elämän palvelut	2,3	0,5	2,8	4,1	1,1	5,2
Informaatio ja viestintä	3,9	0,9	4,8	3,4	1,1	4,5
Rahoitus ja vakuutus	0,2	-0,1	0,1	1,8	0,6	2,4
Yksit. palvelut yhteensä	12,5	1,3	13,8	15,7	3,7	19,4

¹⁰Jakelupalvelut kattavat kaupan, kuljetuksen, varastoinnin sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan.